

แนวคิด Constructionism สร้างการเรียนรู้เพื่อพัฒนาปัญญา

■ นำเสนอเมื่อ 26 ก.พ. 2559

จากความสำเร็จในการถ่ายทอดแนวคิด Constructionism ของมูลนิธิการศึกษาพัฒนาฯ สู่ทุกภาคส่วนในสังคม ส่งผลให้นานาชาติมีความสนใจต่อโครงการและกรณีศึกษาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศ จึงทำให้ประเทศไทยได้รับเกียรติในการเป็นเจ้าภาพจัดงานสัมมนาวิชาการนานาชาติ Constructionism 2016 เมื่อไม่นานมานี้ เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนานาชาติเกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางการนำแนวคิด Constructionism มาใช้พัฒนาการเรียนรู้อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

โดยมี "พารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา" ประธานมูลนิธิการศึกษาพัฒนาฯ และผู้อำนวยการโครงการพัฒนาการเรียนรู้อแบบ Constructionism ในประเทศไทย กล่าวถึงการจัดงาน Constructionism 2016 พร้อมยกตัวอย่างการใช้แนวคิด Constructionism ในประเทศไทย และ "ลีดา มูโนส" Executive Director มูลนิธิ Omar Dengo จากประเทศคอสตาริกา มาพูดถึงเรื่องการใช้แนวคิด Constructionism ในภาคการศึกษาของประเทศคอสตาริกา เป็นต้น

"พารณ" กล่าวว่า งานสัมมนาวิชาการนานาชาติ Constructionism 2016 ที่ประเทศไทย เป็นความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในเวที Constructionism เป็นการประชุมระดับโลกที่จัดขึ้นทุก ๆ 2 ปี โดยรวบรวมกรณีศึกษาและโครงการที่คิดค้นโดยบุคลากรด้านการศึกษาจากสถาบันชั้นนำ อาทิ MIT, Stanford, Berkeley, University of London และองค์กรด้านการศึกษาที่ไม่แสวงหากำไรจากประเทศคอสตาริกา, สโลวาเกีย และอังกฤษ มารวมแลกเปลี่ยนแนวคิดการเรียนการสอนที่เป็นการพัฒนากระบวนการคิดของเด็กอย่างเป็นขั้นตอน ทั้งนี้เพื่อเผยแพร่ประโยชน์ของหลักการเรียนรู้อแบบสร้างสรรค์ด้วยปัญญาที่สามารถพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้อของมนุษย์ให้สูงขึ้นได้

ทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสซึม (Constructionism) หรือทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา เป็นทฤษฎีทางการศึกษาที่พัฒนาขึ้นโดย ศาสตราจารย์ซีมีวัวร์ พาเพ็ธ แห่ง M.I.T. (Massachusetts Institute of Technology) เป็นศาสตร์การจัดการกระบวนการเรียนรู้อแบบสร้างสรรค์ด้วยปัญญา ถูกใช้อย่างแพร่หลายในแวดวงการศึกษาของต่างประเทศมานานกว่า 40 ปี ให้ความสำคัญกับโอกาส และวัสดุที่จะใช้ในการเรียนการสอน ที่ผู้เรียนสามารถนำไปสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียนเองได้

"ไม่ใช่มุ่งสอนแผนการป้อนความรู้ให้กับผู้เรียน แต่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้จากการลงมือทำ ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทางเลือกที่มากขึ้นโดยการลงมือปฏิบัติ หรือสร้างงานที่ตนเองสนใจ และสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาเองโดยการผสมผสานระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่"

เนื่องจากเป็นวิธีการเรียนแบบการสอนน้อย (TeachLess) เรียนรู้ด้วยตนเองมาก (Learn More) ด้วยการปฏิบัติจริงผ่านโครงการที่ผู้เรียนสนใจ ทำให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้อ และตระหนักว่าการเรียนรู้อเชิงประจักษ์นั้นมีประโยชน์ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

"โดยมูลนิธิการศึกษาพัฒนาฯ จึงนำหลัก Constructionism มาใช้เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูณสิกขาลัย โรงเรียนนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้ อย่างเป็นทางการมาตั้งแต่ปี 2544 และขยายไปสู่โรงเรียนเครือข่ายอีก 6 แห่ง ซึ่งการจัดการกระบวนการเรียนรู้อในลักษณะนี้จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้อให้เด็กและเยาวชนเติบโตเป็นทรัพยากรบุคคลที่มี

ศักยภาพเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคตต่อไป"

ดร.ณัฐกานต์ วิทยาลัยโรงเรียนนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้
จัดตั้งขึ้นโดยได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือระหว่างมูลนิธิไทยคม มูลนิธิศึกษาพัฒนา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และ The Media Lab of MIT
เป็นโรงเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษาที่มีความคล่องตัวในการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ของโลกยุคโลกาภิวัตน์
ปัจจุบันที่มีนักเรียนกว่า 100 คน ดำเนินการสอนทั้งแบบภาษาไทยและอังกฤษ

โดยมีกระบวนการ 3 ขั้นตอน ที่ถูกออกแบบให้หมุนเวียนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง คือ Thinking or Designing คิดและออกแบบด้วยตนเอง, Making or Doing นักเรียนจะต้องเป็นผู้ลงมือทำด้วยตนเอง มีความเป็นเจ้าของในสิ่งที่ตนเองสร้าง ซึ่งอาจเริ่มเรียนรู้จากสิ่งที่ผู้เรียนมีความสนใจหรือจากปัญหา โดยมี Facilitator หรือผู้อำนวยการเรียนรู้เป็นผู้คอยชี้แนะ และ Reflecting or Contemplating นักเรียนได้ฝึกฝนสะท้อนความคิด ระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ ทำให้เกิดความตระหนักในสิ่งที่ได้เรียนรู้ ได้เรียนรู้เชิงประจักษ์ (เห็นได้ด้วยตนเอง) วัตถุนั้นเรียนรู้อย่างไร และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างไร

นอกจากนี้มูลนิธิศึกษาพัฒนายังเผยแพร่และต่อยอดแนวคิด Constructionism สู่ภาคสังคมผ่าน "โครงการจัดการหนี้สิน" เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเอง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมทั้งถ่ายทอดแนวคิดสู่ภาคอุตสาหกรรมผ่านโครงการพัฒนานวัตกรรมแบบ Constructionism ที่เน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้บุคลากรในองค์กร ผ่านการฝึกอบรมแบบโครงการจริง ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรมีความสามารถในการเรียนรู้ เกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน สามารถคิดค้นนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กรได้

ขณะที่ "ลีดา มูโนส" พูดถึงเรื่องการใช้แนวคิด Constructionism ในภาคการศึกษาของประเทศคอซตาริกาว่า ประเทศคอซตาริกาเป็นประเทศเล็ก ๆ เป็นประเทศในภูมิภาคอเมริกากลาง และเมื่อ 29 ปีที่แล้วประเทศคอซตาริกาดัดสินใจนำแนวคิด Constructionism มาผนวกกับการเรียนการสอนด้านคอมพิวเตอร์แก่โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาล เพื่อสอนให้เด็ก ๆ มีกระบวนการคิดด้วยตนเอง และสร้างความร่วมมือกันในการเรียนรู้

"เราเริ่มนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอนที่แตกต่างจากประเทศกำลังพัฒนาประเทศอื่น ๆ โดยใช้กับเด็กนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา แทนที่จะเน้นการนำคอมพิวเตอร์ไปใช้สอนทักษะสายอาชีพให้แก่เด็กนักเรียนในชั้นโตกว่าเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งการบูรณาการวิธีสอนที่มาจากแรงบันดาลใจของทฤษฎี Constructionism เข้ากับการใช้คอมพิวเตอร์เป็นการเน้นการพัฒนาทักษะเชิงสติปัญญาให้แก่เด็กเป็นสำคัญ เช่น ทักษะการแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ ทำให้เราประสบความสำเร็จมาถึงทุกวันนี้ และขยายรูปแบบนี้ไปสู่โรงเรียนในประเทศกว่า 2,500 แห่ง"

ที่ไม่เพียงจะช่วยทำให้เราก้าวกระโดดจากประเทศที่มีเศรษฐกิจแบบพึ่งพาการเกษตร เข้าสู่ยุคสารสนเทศยุคนี้ ที่ยังสามารถดึงดูดเงินทุนจากต่างประเทศในด้าน IT เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในระยะหลัง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผู้ผลิตชิปรายใหญ่อาย่าง Intel ซึ่งในปี 1998 ได้เลือกคอซตาริกาเป็นที่ตั้งโรงงานแห่งแรกของตนในภูมิภาคละตินอเมริกา

นับว่า Constructionism เป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้การเรียนรู้ในหลาย ๆ ประเทศประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง

ที่มา ประชาชาติธุรกิจ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2559